

Sekretess i försäkringsbolag om medicinsk genetik

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till nya bestämmelser om tystnadsplikt för försäkringsbolag och understödsföreningar samt för utländska försäkringsgivare från tredjeland. Dessa försäkringsföretag ska inte obehörigen få röja uppgift om genetisk undersökning eller genetisk information som avser en enskild person. Den som bryter mot tystnadsplikten kan dömas enligt brottsbalken för brott mot tystnadsplikt. Dessutom föreslås att undantag från meddelarfriheten görs i sekretesslagen (1980:100).

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 maj 2007.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Bakgrund	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	5
Utskottets överväganden	8
Sekretess för vissa uppgifter hos försäkringsföretag	8
Näringsrättsliga regler om sekretess för uppgift om genetisk undersökning och genetisk information	8
Undantag från meddelarfriheten beträffande uppgift om genetisk undersökning och genetisk information hos försäkringsföretag	8
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	10
Propositionen	10
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	11

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Sekretess för vissa uppgifter hos försäkringsföretag

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713),
2. lag om ändring i lagen (1972:262) om understödsföreningar,
3. lag om ändring i lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstitutets verksamhet i Sverige,
4. lag om ändring i sekretesslagen (1980:100).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2006/07:41.

Stockholm den 13 mars 2007

På finansutskottets vägnar

Stefan Attefall

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Stefan Attefall (kd), Pär Nuder (s), Ulf Sjösten (m), Anna Lilliehöök (m), Sonia Karlsson (s), Lars Elinder-son (m), Roger Tiefensee (c), Monica Green (s), Hans Hoff (s), Peder Wachtmeister (m), Göran Pettersson (m), Ulla Andersson (v), Tommy Ternemar (s), Emma Henriksson (kd), Mikaela Valtersson (mp), Christina Zedell (s) och Gunnar Andréén (fp).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Under riksdagsbehandlingen av proposition 2005/06:64 om lag om genetisk integritet m.m. under våren 2006 avstyrktes ett av propositionens förslag, som innebar att särskilda bestämmelser om sekretess på försäkringsområdet skulle införas. Socialutskottet anförde att den av regeringen föreslagna sekretessbestämmelsen hade getts en generell utformning och omfattade hela försäkringsområdet. Eftersom konsekvenserna av att införa ett så omfattande sekretesskrav inte tillräckligt hade belysts i propositionen ansåg utskottet att förslaget var otillräckligt berett i den delen och avslod de föreslagna reglerna om sekretess på försäkringsområdet. Utskottet uttalade även att regeringen borde återkomma till riksdagen med ett förslag till reglering av sekretess på försäkringsområdet, i varje fall när det gällde genetisk undersökning och information (2005/06:SoU16 s. 23). Den nu lämnade proposition 2006/07:41 Sekretess i försäkringsföretag för uppgift om genetisk undersökning och genetisk information innehåller förslag till lagstiftning på detta område.

I propositionen föreslår regeringen att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i försäkringsrörelselagen, lag om ändring i lagen om understödsföreningar, lag om ändring i lagen om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige och lag om ändring i sekretesslagen.

Ingen motion har väckts i ärendet.

Regeringens förslag och lagförslag återges i *bilaga 1* respektive *bilaga 2*.

Bakgrund

Begreppen genetisk undersökning och genetisk information

En *genetisk undersökning* är en undersökning som utförs inom hälso- och sjukvården eller inom medicinsk forskning för att ta fram upplysningar om en människas arvs massa. Undersökningen kan göras med hjälp av olika analysmetoder som molekylärgenetisk,¹ mikrobiologisk,² cytogenetisk³ eller liknande metoder, men kan också innebära inhämtande av information om personens biologiska släktingar genom t.ex. analys av familjetråd.

Den information om en persons arvs massa som tas fram genom en genetisk undersökning utgör *genetisk information*. Exempel på genetisk information kan vara upplysningar om att en person bär på anlag för en genetiskt

¹ Studium av cellens uppbyggnad och funktion på molekylär nivå.

² Studium av mikroorganismer.

³ Studium av förändringarna i cellkromosomernas utseende och antal.

betingad sjukdom. Enligt nu gällande lagstiftning faller dock information som endast innefattar upplysning om den undersöktes aktuella hälsotillstånd utanför begreppet genetisk information.

Nuvarande lagstiftning om genetiska undersökningar och genetisk information

Begreppen genetisk undersökning och genetisk information har definierats i lagen (2006:351) om genetisk integritet m.m., och i denna lag regleras bl.a. hur genetisk information får användas. I lagens 2 kap. 1 § första stycket anges att ingen utan stöd i lag får ta in ett krav i ett avtal på att motparten ska genomgå en genetisk undersökning eller lämna genetisk information om sig själv. Detta innebär i praktiken att, som huvudregel, en arbetsgivare eller försäkringsgivare inte kan skriva in ett krav på att få uppgifter om genetisk undersökning eller genetisk information i sina avtal med tilltänkta anställda respektive försäkringstagare. Dessutom framgår av lagens 2 kap. 1 § andra stycket att ingen olovligen får bereda sig tillgång till genetisk information om någon annan. För försäkringsområdet finns dock en särreglering i lagens 2 kap. 2 § som innebär att försäkringsbolag får efterforska eller använda genetisk information i samband med avtal om riskbedömd personförsäkring över vissa belopp. Däremot får försäkringsbolag inte heller i dessa fall ställa upp krav på genetisk undersökning som ett villkor i sina försäkringsavtal.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Tystnadsplikt för försäkringsgivare

Regeringen föreslår att bestämmelser om tystnadsplikt för försäkringsgivare ska tas in i de lagar som innehåller näringsrättsliga regler för försäkringsverksamhet. Det rör sig om en ny 7 kap. 20 a § i försäkringsrörelselagen (1982:713), en ny 20 b § i lagen (1972:262) om understödsföreningar och en ny 5 kap. 15 § i lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstitutets verksamhet i Sverige. I dessa tre lagar införs likalydande bestämmelser som anger att uppgift om genetisk undersökning eller genetisk information som avser en enskild person inte obehörigen får röjas.

Dessutom föreslår regeringen att uppgifter om genetisk undersökning och genetisk information som avser en enskild person ska vara undantagna från meddelarfriheten. Ett tillägg med denna innebörd görs därför i 16 kap. 1 § sekretesslagen (1980:100).

Den närmare utformningen av bestämmelserna om sekretess för uppgifter om genetisk undersökning och genetisk information

Regeringen framhåller att den föreslagna lagstiftningen innebär att sekretessen kommer att gälla bara för uppgift om genetisk undersökning och genetisk information. Samtliga personer inom försäkringsbolaget som får del av en sådan uppgift omfattas av tystnadsplikten.

Flertalet bestämmelser om tystnadsplikt i den finansiella lagstiftningen ställer inte upp ett krav på absolut sekretess. I stället innehåller dessa regler ett rekvisit som innebär att uppgifterna inte får "obehörigen röjas". Detta innebär att röjande av information kan medges så länge det inte sker obehörigen. Regeringen anför i den nu aktuella propositionen att det inte är lämpligt att införa ett krav på absolut sekretess för uppgifter om genetisk undersökning och genetisk information i försäkringsbolag, eftersom detta skulle kunna leda till konflikter med andra bestämmelser som föreskriver en skyldighet för försäkringsbolag att lämna sådan information. Regeringen föreslår därför att tystnadsplikten utformas så att de aktuella uppgifterna inte obehörigen får röjas.

I propositionen framhålls att obehörighetsrekvisitet innebär ett mycket starkt sekretesskydd och en presumtion för att informationen inte får lämnas ut. Därefter anges exempel på olika situationer där information ändå bör kunna lämnas ut. Utlämnande av uppgift från ett försäkringsbolag bör anses tillåtet när det *krävs för att kunna fullgöra kundens uppdrag*, t.ex. när bolaget inhämtar sjukhusjournaler för en presumtiv försäkringstagare som en del av en ansökan, och låter såväl bolagets egna riskbedömare som medicinska rådgivare ta del av uppgifterna i journalerna. En kund till ett försäkringsbolag bör också alltid kunna lämna sitt *samtycke* till att bolaget lämnar ut uppgifter om honom eller henne. Det anses dock inte tillräckligt med sådana samtycken som lämnas i förväg som en del av allmänna försäkringsvillkor. Dessutom måste viss *intern information inom försäkringsbolaget* vara tillåten, så att information kan ges till den personal som har anledning att ta del av den som ett led i verksamheten. Ett särskilt fall är när försäkringsbolaget väljer att *återförsäkra* sina risker hos en återförsäkringsgivare. Regeringen uttalar att det i dessa fall bör anses tillåtligt att kommunicera information om en försäkringstagares genetiska undersökningar och genetiska information, om de aktuella uppgifterna är relevanta för det aktuella återförsäkringsavtalet och återförsäkringsbolaget har behov av att ta del av direktförsäkringsbolagets underlag för riskbedömningen. Om försäkringsbolaget är skyldigt *enligt lag* att lämna ut information, måste sådana utlämnanden anses tillåtna och inte obehöriga. Däremot anser regeringen att tystnadsplikten som huvudregel ska gälla *i förhållande till andra försäkringsbolag*, om inte någon annan förutsättning för röjande av uppgiften föreligger.

Vilka företag berörs av de föreslagna reglerna?

De föreslagna sekretessreglerna kommer att omfatta försäkringsbolag, understödsföreningar och utländska försäkringsgivare från tredjeland. Reglerna kommer dock inte att gälla för sådan verksamhet som försäkringsgivare från andra EES-länder bedriver i Sverige, eftersom dessa företags verksamhet inte kan regleras i svensk lagstiftning.

Undantag från meddelarfriheten

Regeringen konstaterar i propositionen att det för motsvarande information, när den finns inom den allmänna och privata hälso- och sjukvården, föreligger ett undantag från meddelarfriheten. Detsamma gäller när information av aktuellt slag finns hos Finansinspektionen. I detta sammanhang anför regeringen att allmänhetens insynsintresse i fråga om uppgifter om genetisk undersökning och genetisk information, när sådana uppgifter lämnats inom ramen för ett avtal mellan uppgiftslämnaren och ett försäkringsföretag, får anses vara mycket begränsat. Regeringen föreslår därför att de i propositionen berörda uppgifterna undantas från meddelarfriheten.

Straffansvar för den som obehörigen röjer information

I 20 kap. 3 § brottsbalken (1962:700) anges att den som röjer en uppgift som han eller hon är skyldig att hemlighålla enligt lag eller annan författning, eller olovligen utnyttjar sådan hemlighet, döms för *brott mot tystnadsplikt* till böter eller fängelse i högst ett år. Regeringen anför i propositionen att denna bestämmelse är tillämplig på den försäkringssekretess som nu föreslås införas.

Lagrådets yttrande

Lagrådet hade inget att erinra mot den föreslagna lagstiftningen.

Utskottets överväganden

Sekretess för vissa uppgifter hos försäkringsföretag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag om nya regler för sekretess i försäkringsföretag för uppgift om genetisk undersökning och genetisk information.

Näringsrättsliga regler om sekretess för uppgift om genetisk undersökning och genetisk information

Propositionen

Regeringen föreslår att särskilda regler om sekretess för uppgift om genetisk undersökning och genetisk information tas in i de lagar som reglerar försäkringsverksamhet. Det rör sig om en ny 7 kap. 20 a § i försäkringsrörelselagen (1982:713), en ny 20 b § i lagen (1972:262) om understödsföreningar och en ny 5 kap. 15 § i lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige. I dessa tre lagar införs likalydande bestämmelser som anger att uppgift om genetisk undersökning eller genetisk information som avser en enskild person inte obehörigen får röjas.

Finansutskottets ställningstagande

Riksdagen har tidigare uttalat i ett tillkännagivande (bet. 2005/06:SoU16) att det finns ett behov av sekretessbestämmelser på försäkringsområdet avseende uppgifter om genetisk undersökning och genetisk information. Finansutskottet anser att lagförslaget fått en lämplig utformning och tillstyrker proposition 2006/07:41 i denna del.

Undantag från meddelarfriheten beträffande uppgift om genetisk undersökning och genetisk information hos försäkringsföretag

Propositionen

Regeringen framhåller i propositionen att de uppgifter som berörs av det aktuella förslaget inte omfattas av meddelarfriheten när sådana uppgifter finns inom den allmänna och privata hälso- och sjukvården eller hos Finansinspektionen. I detta sammanhang anför regeringen att allmänhetens insynsintresse i fråga om uppgifter om genetisk undersökning och genetisk information, när sådana uppgifter lämnats inom ramen för ett avtal mellan uppgiftslämnaren och ett försäkringsföretag, får anses vara mycket begrän-

sat. Regeringen föreslår därför att de i propositionen berörda uppgifterna undantas från meddelarfriheten och att ett tillägg med denna innebörd görs i 16 kap. 1 § sekretesslagen (1980:100).

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet delar regeringens mening att de här aktuella uppgifterna är av känslig natur och att allmänhetens insynsintresse får anses vara begränsat. Sådana uppgifter omfattas inte av meddelarfriheten när de hanteras hos Finansinspektionen och inom den allmänna hälso- och sjukvården. Det framstår därför som befogat att sådana uppgifter inte heller ska omfattas av meddelarfriheten när de finns hos försäkringsföretag. Därmed tillstyrker utskottet proposition 2006/07:41 i denna del.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2006/07:41 Sekretess i försäkringsföretag för uppgift om genetisk undersökning och genetisk information:

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713),
2. lag om ändring i lagen (1972:262) om understödsföreningar,
3. lag om ändring i lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige,
4. lag om ändring i sekretesslagen (1980:100).

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713)

Härigenom föreskrivs att det i försäkringsrörelselagen (1982:713)¹ skall införas en ny paragraf, 7 kap. 20 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.**20 a §**

Uppgift om genetisk undersökning eller genetisk information som avser en enskild person får inte obehörigen röjas.

I det allmänna verksamhet tillämpas i stället bestämmelserna i sekretesslagen (1980:100).

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2007.

¹ Lagen omtryckt 1995:1567.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1972:262) om understödsföreningar

Härigenom föreskrivs att det i lagen (1972:262) om understödsföreningar skall införas en ny paragraf, 20 b §, samt närmast före 20 b § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Tystnadsplikt

20 b §

Uppgift om genetisk undersökning eller genetisk information som avser en enskild person får inte obehörigen röjas.

I det allmännas verksamhet tillämpas i stället bestämmelserna i sekretesslagen (1980:100).

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2007.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige

Härigenom föreskrivs att det i lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige¹ skall införas en ny paragraf, 5 kap. 15 §, samt närmast före 5 kap. 15 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

Tystnadsplikt

15 §²

Uppgift om genetisk undersökning eller genetisk information som avser en enskild person får inte obehörigen röjas.

I det allmännas verksamhet tillämpas i stället bestämmelserna i sekretesslagen (1980:100).

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2007.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 2005:1123.

² Tidigare 15 § upphävd genom 1999:602.

4 Förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

Härigenom föreskrivs att 16 kap. 1 § sekretesslagen (1980:100)¹ skall ha följande lydelse.

16 kap.

1 §²

Nuvarande lydelse

Att friheten enligt 1 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter i vissa fall är begränsad framgår av 7 kap. 3 § första stycket 1 och 2, 4 § 1–8 samt 5 § 1 och 3 tryckfrihetsförordningen och av 5 kap. 1 § första stycket samt 3 § första stycket 1 och 2 yttrandefrihetsgrundlagen. De fall av uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt, i vilka nämnda frihet enligt 7 kap. 3 § första stycket 3 och 5 § 2 tryckfrihetsförordningen samt 5 kap. 1 § första stycket och 3 § första stycket 3 yttrandefrihetsgrundlagen i övrigt är begränsad, är de där tystnadsplikten följer av

-----

13. 7 kap. 1 § 1 lagen (2006:544)
om kommuners och landstings
åtgärder inför och vid extra-
ordinära händelser i fredstid och
höjd beredskap.

Föreslagen lydelse

Att friheten enligt 1 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter i vissa fall är begränsad framgår av 7 kap. 3 § första stycket 1 och 2, 4 § 1–8 samt 5 § 1 och 3 tryckfrihetsförordningen och av 5 kap. 1 § första stycket samt 3 § första stycket 1 och 2 yttrandefrihetsgrundlagen. De fall av uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt, i vilka nämnda frihet enligt 7 kap. 3 § första stycket 3 och 5 § 2 tryckfrihetsförordningen samt 5 kap. 1 § första stycket och 3 § första stycket 3 yttrandefrihetsgrundlagen i övrigt är begränsad, är de där tystnadsplikten följer av

-----

13. 7 kap. 1 § 1 lagen (2006:544)
om kommuners och landstings
åtgärder inför och vid extra-
ordinära händelser i fredstid och
höjd beredskap

¹ Lagen omtryckt 1992:1474.

² Senaste lydelse 2006:858.

14. 7 kap. 20 a § försäkringsrörelselagen (1982:713), 20 b § lagen (1972:262) om understödsföreningar och 5 kap. 15 § lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige

---

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2007.